

Zvedavčki. Radio Maribor nam je namenil pozornost v jutranjem programu prvi in zadnji dan festivala. Ob prvem obisku sta direktorica Dragica Turjak in koordinatorica projekta Meta Blagšič predstavili program Pravljičnega dne in njegov pomen za Mariborsko knjižnico, ob drugem srečanju pa sta naši pripovedovalki Zdenka Gajser in Agica Kovše delili svoje spomine na pripovedovanje in izkušnje o njem. Poslušalce smo povabili k ogledu in branju pravljic, raziskovanju ljudskega izročila in obiskovanju knjižnice.

Predstavitve 20. Pravljičnega dne na Radiu Maribor (od leve Zdenka Gajser, Meta Blagšič, Agica Kovše). Foto: arhiv Mariborske knjižnice

Po 20. Pravljičnem dnevu so občutki drugačni, a zdi se, da smo vendarle lahko zadovoljni. Čeprav brez občinstva v živo, brez luči in odra, brez vzdihov in smeha, brez zvena glasbe, ki je tako občuteno dopolnjevala izrečeno, brez pripovedovalcev in njihove energije, brez, brez, brez ...

Pa vendar, karkoli se zgodi, pravljice in pripovedovanje zgodb bo ostalo za večno. Četudi na daljavo, na klik in brez stika pogledov med pripovedovalcem in poslušalci. Nekaj zgodbam smo omogočili, da jih poslušamo znova in znova, kadarkoli in od koderkoli. Vredno se je truditi, saj je naše poslanstvo, da ljudem pripovedujemo zgodbe, jim omogočamo dostop do knjig, da bodo bolje razumeli svoj notranji in zunanji svet.

Maja Logar

PRAVLJIČNI DAN Z ILUSTRATORSKIMI SPREMSTVI DANIJELA DEMŠARJA

Ni naključje, da nas je jubilejni, 20. Pravljični dan ponovno pripeljal k ilustratorju, grafiku in slikarju Danijelu Demšarju. V Mariborski knjižnici smo z njim pogosto sodelovali, vedno znova so nas očarale in prevzemale njegove ilustratorske umetnine, ki so se večkrat nadaljevale v razstave, v njihove skupne postavitve, v snovanje dogodkov, na katerih je bil naš pomemben dragi gost in zaradi katerega smo se po ilustraciji morda zazirali še z večjo pozornostjo in krhkostjo. Njegova svetloba in duhovne krajine so se sidrale v naša občutenja in tudi v naše delo. Prostor pa, ki

se je vil do Ljubljane in kasneje do sončnega Krasa, se je vračal v naš skupni dom ob Pohorje in k Dravi.

Prvič smo v Mariborski knjižnici njegove izvirne ilustracije razstavljali v letu 1989, potem smo se še večkrat srečevali, v letu 1997 pa nas je ponovno močneje povezovalo sodelovanje ob razstavi *Rojstvo* v Pionirski knjižnici Nova vas, ob kateri so ga spoznali tudi člani našega Kluba bralcev. Skupaj z njimi smo v tistem obdobju listali po mnogih slikanicah, ki jih je ilustriral Danijel Demšar, in mladostniki so se najbolj vračali k dvema knjigama: k slikanici Bine Štampe Žmavc *Nebeške kočije* (1994) in k drobni knjižici *Zrnca sonca* (1994) iz zbirke Čebelica iste avtorice. Predvsem v slednji so jih miniaturne ilustracije tako prevzemale, da so ob letnih časih razbirali njihove subtilnosti, pomene in barve, te ilustracije pa smo takrat z njimi neizbrisno posvojili tudi mi.

Leto 2001, v katerega se je 24. maja umestil prvi Pravljični dan, nas je z Danijelom Demšarjem spet zelo prepletlo. V počastitev mednarodnega dneva knjig za otroke smo 29. aprila pripravili veliko razstavo njegovih izvirnih ilustracijah v obeh pionirskih knjižnicah. V razstavnem salonu na Rotovžu smo postavili pregled njegove pestre ustvarjalnosti, v Pionirski knjižnici Nova vas pa so ob glinenem gradu in plamenasti svetlobi zaživele *Pravljične podobe iz Tisoč in ene noči*. Ta dan je Mariborska knjižnica žarela s tremi prireditvami, z otvoritvijo razstave v Pionirski knjižnici Rotovž, s predavanjem *Možnosti uporabe Cicibana in Cicidoja za vzgojitelje, učitelje, knjižničarje, starše in tiste, ki jih delo z otroki poklicno, starševsko ali ljubiteljsko zanima*, ter večer pripovedovane besede in glasbe v Pionirski knjižnici Nova vas. Na odmevnih prireditvah, ki sta jih s kolegi domislili Zdenka Gajser in Maja Logar, je bil naš osrednji gost Danijel Demšar, ob njem pa so bili z nami še likovni urednik Pavle Učakar, urednica revije *Otrok in knjiga* Darka Tancer-Kajnih, urednice revij *Ciciban* in *Cicido* Slavica Remškar, Irena Matko Lukan in Maja Žugič, glasbenika Darko Vasič in Borut Žerdoner, pripovedovali sta pripovedovalki in mladinski knjižničarki Zdenka Gajser in Sonja Matijević.

Komaj mesec za tem se je v Mariborski knjižnici zgodil prvi Pravljični dan, dolgo sanjan in skrbno načrtovan je drsel v smeri in konceptu, ki jima je zvest še danes. Uresničil se je z dopoldanskimi dogodki v treh knjižnicah, s prireditvijo na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru, na radijskih valovih RTV Maribor, popoldan v čajnici in dveh kavarnah ter s sklepnim Pravljičnim večerom v dvorani Rotovž. Sodelovalo je šest pripovedovalk Mariborske knjižnice (Monika Čermelj, Tanja Dolinšek, Zdenka Gajser, Sonja Matijević, Suzana Slavič, Mojca Šlegl), zvečer pa so ob Zdenki Gajser in Sonji Matijević, ki sta bili pobudnici Pravljičnega dne, pripovedovale še Ljoba Jenče, Anja Štefan, Liljana Klemenčič in Bina Štampe Žmavc.

Ko je takrat ob več kot tridesetletni tradiciji pripovedovanja pravljic v Mariborski knjižnici zaživel naš Pravljični dan, smo vedeli, da bosta pravljica in umetnost pripovedovanja z njim skrbno ohranjali prostor negovanja in raziskovanja. V tem obdobju smo bili prežeti s svetom ilustracije Danijela Demšarja in morda se je tudi zato ob pripravi vabil k nam vrnila v krog objeta rožica drevo. Nikoli se nismo mogli zares odločiti, kaj od tega v ilustraciji bolj prepoznamo, v knjižici je bila pri pomladi in pomlad je bila tudi letni čas začetkov našega Pravljičnega dne. Danijela Demšarja smo prosili, če bi to njegovo ilustracijo lahko uporabili za naše vabilo. Leto kasneje si Pravljičnega dne brez rožice drevesa nismo več znali predstavljati. Ilustrator nam jo je predal v varovanje in dogovorili smo se, da jo bomo s ponosom in hvaležnostjo čuvali kot logotip za nas pomembnega pripovedovalskega festivala.

Pravljični dan je torej vse od začetkov povezan s to Demšarjevo ilustracijo. Z leti smo ob programu, ki je družil pripovedovalske dogodke za otroke in za odrasle ter jih spremljal s pravljimi šolami, strokovnimi posvetovanji in monografijami, razvijali tudi promocijske pristope, ki so ustvarjali celote in se v svojih tematskih povezavah srečevali z mnogimi simbolnimi vsebinskimi in ilustratorskimi povezavami. Z oblikovalcem Maticem Brezovškom smo snovali podobe Pravljičnih dni, ki smo jih v novejšem obdobju prepletali tudi z ilustracijami Andreje Peklar, Kaje Kosmač, Marjana Mančka in Jožeta Beraneka.

Ob pripravah 20. Pravljičnega dne smo čutili hvaležnost, ker so pravljice tudi na ta način ostale z nami, drsela so obdobja, v spominih in sledih so se vrstili dogodki, mnoga znanstva in bližine. Tudi z Danijelom Demšarjem. Zaželeli smo si, da bi bil ob našem jubileju spet močnejše z nami, da bi se praznični Pravljični dan odel v njegove izrisse.

V Službi za mlade bralce smo znova pregledali njegov širok ilustratorski opus in ga povabili k sodelovanju. Ko smo iz – za nekaj sukenj toplejšega dela Slovenije (kakor nam je Danijel nekoč razkril kraško ljudsko primero za razdaljo te pokrajine) – prejeli sveženj ilustracij, v katerih je ilustrator videl naša pravljica in pripovedovalska prizadevanja, smo bili ustavljeni od lepega, hkrati pa nas je skupaj takoj pripeljalo k istemu izboru: k izrezu ilustracije ob pesmih Bine Štampe Žmavc *Zakaj so hribi* in *Zakaj so barve* v knjigi *Vprašanja srca*, ki jo je leta 2008 izdala mariborska založba Obzorja (ilustracijo v izvorni obliki si lahko ogledamo v prilogi te številke revije *Otrok in knjiga*).

Srečala sta se rožica drevo in kraljevič sonce, začetek in praznik pripovedovanja. Z izbrano podobo smo oblikovali plakate, celotno spremljevalno gradivo, priponke in razglednice. Čeprav je bil čas tak, da ni dopuščal uresničitve v polnem zamahu, je sonce prepotovalo deželo in sedaj varno in svetlo počiva za hribom, da ponovno vzide v 21. Pravljični dan.

Logotip Pravljičnega dne Mariborske knjižnice in del njegovega letošnjega promocijskega gradiva (razglednica in priponka), obe ilustraciji Danijel Demšar (arhiv Mariborske knjižnice)

Povezave, ki se jih do teh razmislekov nismo zavedali, so zagotovo usmerjene tudi k Bini Štampe Žmavc, zastrteje so, pa se v spremstvu vseeno zelo bližajo našemu Pravljičnemu dnevnu: z *Zrcni sonca*, s pripovedovanjem pesnice in pisateljice na prvem Pravljičnem večeru in z *Vprašanji srca*, knjigo, ki je v prostor vstopila ob mariborski založbi in se je v Maribor vrnila z Demšarjevo ilustracijo jubilejnega Pravljičnega dne. Ko jo je ilustrator gledal in spoznaval z drugega zorišča, se mu je zazadelo, da so v njej tudi barve in planote Pohorja, s kraljevičem pravljica in da se v svetlejši dolini odstirajo obrisi našega mesta.